

GAZETA TRANSILVANIEI

Apare în fiecare zi de lucru.

Abonamentul: pentru Austro-Ungaria pe an 24 cor., pe 1/2 an 12 cor., pe 1/4 an 6 cor. Pentru România şi străinătate pe an 40 franci, pe 1/2 an 20 franci, pe 1/4 an 10 franci.

REDACTIA,
TIPOGRAFIA ŞI ADMINISTRAȚIA:
BRAŞOV, PIAȚA MARE Nr. 30.
Telefon: Nr. 226.

Pentru Braşov cu dusul acasă pe an 24 coroane. Fără dus acasă pe an 20 coroane, pe 1/2 an 10 coroane, pe 1/4 an 5 coroane. Un număr 10 bani. Inserate: un şir petiu 20 bani pentru o publicare. Publicări mai deosebite după tarif şi învoială. — Reclame pe pagina a 3-a un şir 20 bani.

Gherla.

II.

Am arătat eri, cum de *mese-riaii* români din Gherla nu se îngrijeşte nime şi că în urma acesteia mulţi se află pe povârnişul maghiarizării.

Să vedem să face ceva pentru cultivarea şi înaintarea *țăraniului român* din jurul Gherlei? Ştiu domni din Gherla — onoare excepțiilor — cum este starea țăraniului român pe sate, ce trebuințe are el și ce pedeci îi stau în calea înaintării?

Puțin... din cauză, că n'au contact cu el, pote numai ca singuratici, dar nu ca societate, fie culturală, fie economică.

Poporul țaran din jurul Gherlei, ca și în alte părți sătenii noștri, este agricultor. Prin urmare i-ar fi de mare folos o *reuniune agricolă*, care să-i vie în ajutor și să-l povățuiască pe căi bune și de progres.

Așa au rezonat înainte cu câțiva ani unii fruntași din Gherla și jur și au întemeiat în anul 1907 o *tovărășie agricolă* pe acții, numele „*Sămănătorul*”. Scopul *tovărășiei* era să ție prelegeri economice sate, să mijlocească pentru țugarii români mașine agricole pe prețuri ieftine, eventual cu plăți în rate, să împartă seminte etc.

În astfel de reuniune este de folos pentru poporul nostru și cum ea se înființase chiar în *Gherla* amorțită, știu, că zările noastre au primit cu vădită bucurie și înființării. Să vedea o lucrare de activitate și se spera, că va avea o muncă solidă, de folos și știitoare pentru progres.

În desiluzie... În 1907 câteva luni mai auzit ceva despre *tovărășie* apoi i-a încetat activitatea, a adormit și de 5 ani doarme somnul morții. Semn, că nici pe terenul economic-agricol în Gherla nu se face nimic. Măcar, că la prepedie este un profesor spe-

cialist de economie și sunt și între inteligenți mai mulți cari se ocupă și cu agricultura. Astfel n'ar fi greu înjghebarea unei reuniuni economice, sau reactivarea „*Sămănătorului*” dacă n'ar lipsi energia, și nepăsarea și lăcezierea nu i-ar ținea ocupat locul...

Și câtă lipsă nu este de-o astfel de reuniune în mijlocul unui popor agricol harnic, cum este și cel din jurul Gherlei, respective din comitatul Solnoc-Dăbâcei! Inafară de alți rami agricoli, pe aici se cultivă în măsură mai mare și pomăritul. Din un conspect oficios apărut zilele aceste, aflăm că din comitatul Solnoc-Dăbâcei s'au exportat în toamna anului trecut 396 vagoane de mere de iarnă, și la primăvară, cum și an de an se vor exporta tot asemenea mari cantități de mere. Comunele, cari produc mai multe mere sunt Ielodul-mare, Gherla, Dej, Reteag, Belean, Șintereag, Cățcau, Gălgău, Băbeni etc. tot comune cu mulți locuitori români. Cum ar progresa aceste comune în pomărit, dacă li s'ar da instrucții și îndrumări prin exmișii unei reuniuni agricole, cu sediul în centrul vladiciei, cum face d. e. „*Reuniunea agricolă*” din comitatul Sibiului, pe satele din jurul Sibiului!

În asemenea cazuri am putea zice, că din Gherla se răspândește la țară raze binefăcătoare în popor, și inteligența din Gherla ar putea fi mândră de munca ei.

Dar dacă în privința economică nu s'a făcut nimic pentru popor, s'a muncit din Gherla, ca din un centru, pentru înfăințarea poporului, pentru ridicarea nivelului cultural al lui? S'au ținut sistematic prelegeri populare în centru și pe sate, cum ne-am așteptat dela un oraș cu profesori și alți oameni de carte?

Răspunsul dureros îl știu cetitorii noștri.

Dar acum se pare, că se ivește cu o lumină timidă, o mică făclie, care vrea să răzbată prin întunerec. Este despărțământul

Gherla al „*Asociațiunii*”, organizat de curând. Ar fi de dorit, că barami acum, în ora a 11-a, toți cei buni și dornici de înaintarea neamului să se grupeze în acest despărțământ și să-l ducă la înflorire. Să descindă în popor, să organizeze sistematic și an de an prelegeri pe sate, să înființeze agenții și biblioteci populare etc.

În chipul acesta, după o muncă sistematică, poate că în un deceniu — să zicem — s'ar putea îndrepta greșelile și întrelăsarile detestabile din trecut.

Și pe când astfel pe terenul cultural s'ar face progrese, o altă instituție, tot nouă ar fi chemată să regenereze din punct de vedere românesc, terenul economic-financiar. Este banca „*Concordia*”, înființată la 1910, cu un capital de 200 mii cor. Starea ei nu ne este cunoscută, căci nu și-a publicat încă bilanțul. Cel puțin acesta nu a fost cunoscut nici redacțiunii „*Anuarului băncilor române*” pe 1911.

Față de aceste două instituții din urmă, nu putem remarca până acuma progrese, fiind noue. Ambele formează baze bune pentru o lucrare în viitor, dacă cumva, după datina veche înrădăcinată în Gherla, nu vor fi sugrumate și ele de poplul nelucrării și al indiferentismului.

Să sperăm, că aceasta nu se va întâmpla. Să sperăm, că un nou spirit se va instăpâni și în Gherla, un spirit *regenerator și creator*, care nu se va zbate în neputință și nu se va vâlcăra întruna, zicând:

— Vai de noi, nu avem cazin românesc și fiind dornici de societate, suntem siliți a intra în șirul membrilor cercului „*Társalkodó*”, — cum să scuză d-l profesor de teologie, Dr. Vasile Moldovan.

Da, va veni și *trebuie* să vie un nou spirit, care va zice în ton energic:

— Ce nu avem, *trebuie* să ne creiăm, să ne facem, să nu stăm

ca babele neputincioase. La muncă și la jertfe!...

Credem, că o nouă suflare de progres să va revărsa în curând asupra Gherlei și atunci și elevii seminariali, teologi și pedagogi, cari azi, afară de știința seacă nu prea au ce duce la țară, în posturile lor din dieceză, atunci zicem, vor pleca din Gherla cu un sfânt entuziasm în suflet, dornici de muncă și de luptă pentru idealurile românești. Exemple de muncă și de jertfe, ce le vor vedea în centru, chiar dela profesorii lor și dela marii bisericii, creațiunile culturale, sociale și economice, ce vor exista și nizuințele de-a ridica nivelul cultural al poporului, vor fi pentru ei tot atâtea îndemnuri de-a proceda și ei tot așa în cercul lor de activitate. Și aceasta va însemna progresul diecezei întregi.

Pe lângă altele, inteligența din Gherla, îndeosebi cei dela conducere trebuie să-și tragă seama și cu acest fapt de mare importanță.

— sm. —

Camera ungară a votat eri și în desbatere specială novela privitoare la organizarea justiției.

Tratative de pace cu opoziția. Ziarele *prime-ministrului Khuen* va începe tratările cu *șefii partidelor opoziționale pentru restabilirea păcii parlamentare*. Mai înainte se va consfățui asupra *condițiilor de pace cu Kossuth* apoi cu *Iusth*, și numai în cazul când nu s'ar ajunge la nici un rezultat, guvernul va hotărî asupra *măsurilor ce sunt de luat în viitorul apropiat*.

Serbia favorizată în dauna României. Ziarul «N. W. Tageblatt» anunță, că tratativele dintre guvernul austriac și cel unguresc în chestia importului carnei au ajuns la o soluție definitivă, după care Ungaria va permite ca Serbia să exporteze în Austria o cantitate de carne mai mare decât cea prevăzută în convenția respectivă, iar în schimb Româ-

nia va trimite mai puțin decât are dreptul. Motivul acestei hotărâri este, că România nu dispune de atâtea carne cât este în drept să dea. Este vorba deci de vechea părere de pe timpul ministrului creștin-social Weiskirchner. Această părere se contrazice însă cu ceea ce a consiliului comunal din Viena, care prin delegația trimisă de curând în România, s'a convins că România are destulă carne și a stabilit că România nu poate exporta prin T-Severin numai din cauza piedicilor puse de guvernul unguresc prin funcționarii săi. E lucru clar deci, că înțelegerea dintre cele două guverne ale monarhiei tinde să favorizeze Serbia în dauna României, fără nici un motiv.

În consiliul de miniștri român, *ținut alaltă-eri s'a continuat discuția asupra proiectului pentru reînființarea contenciosului administrativ*. *Asupra părții privitoare la acele de guvernământ s'a hotărât să fie eminciate numai prin lege rămânând ca determinarea lor să fie făcută prin jurisprudențe*. *D-nii miniștri au semnat jurnalele prin care aprobă acel proiect ce va fi depus zilele acestea în parlament*.

Consiliul a mai aprobat proiectul d-lui ministru Lahovary pentru facerea unui nou recensământ al populației, întrebându-l în acest scop suma de 700 mii lei

Un război european evitat de împăratul Wilhelm. La banchetul ce s'a dat alaltăeri de consiliul municipal din Hamburg cu ocaziunea aniversării nașterii împ. Wilhelm, primarul a rostit un discurs senzațional. Primarul a spus între altele, că dela 1870 situația politică n'a fost niciodată așa de critică ca în a doua jumătate a anului trecut. Atitudinea împăratului în acea epocă a fost de cea mai mare importanță pentru imperiul german, căci pacea depindea de împăratul Wilhelm. El a rămas calm, cu toate că situația politică luase în câteva rânduri o întorsătură gravă, care ar fi putut să dea loc la un război. Împăratul Wilhelm era conștient de răspunderea sa. El cunoștea situația politică și știa ce urmări ar fi putut să

Amintiri.

Mai zilele trecute un prieten îmi spune, că la o rudenie a sa a sosit un moș bătrân din provincie, care știe povesti multe și de roate de-ale vieții militare de prin 1859, amintiri din campania contra Italiei. Interesându-mă deastfel de lucruri, am făcut ce am făcut ca să întâlnesc și eu pe acest bătrân, despre care mi s'a spus, că știe povesti lucruri frumoase.

Fiind orb cu desăvârșire de vre-o 30 de ani — orbire provenită din cauza unei răceli acute — am trimis înaintea moșului pe un băiețel, care să-l călăuziască pașii până la mine. Nu peste mult aud apoi prin curte pași greoi și ciocănituri. Era moșul, care cu un băț ce-l avea în mână, cercetă locul pe unde avea să pășiască. Om bine făcut, moșul Ioan Cucu din comuna Hăghig de lângă Braşov, în etate de 75 de ani, își face impresia că nu are nici 50 de ani. Pe fața lui lipsită de lumina ochilor, cetești o bunătate și o liniște, pe care o poți ceti numai pe fața unui om lipsit de patimi. Om deschis la inimă, simpatic și vorbăreț, nu moros ca alți bătrâni, mi-a fost mai mare dragul să-i ascult amintirile din campania de la 1859, la care a luat și dânsul parte.

În cele următoare voi reda cât se poate mai fidel posibil cele povestite de moșul Ioan Cucu:

În 1856 m-a luat cătană și am pornit 350 de răgute dela Braşov spre Seghedin. Drumul l-am făcut pe jos, în 7 săptămâni de zile. La Seghedin ne-au suit pe tren și ne-au dus până în Treziasad (Teresien-Stadt) în țara cheasacă, unde am stat 4 ani în garizoană. De aici ne-au dus în Praga, unde am stat 4 luni. Erau acolo 12 regimente de pedestrași, 6 de călăreți, 40 de tunuri, 3 batalioane de vânători, 1 batalion de hanoveriani polăcești și 4 patrii de husari (1 patrie = 2 escadroane). Din Praga ne-au dus în Viena, unde am stat un an și nouă luni, iar de aici în Timișoara, de unde ne-au pornit în resbel, căci în 1859 se făcuse resbel cu Praizul.*)

Ajungând în Laibach, încercați din greu, căci fiecare avea să ducă cu el 75 de puști, ni s'a dat în poruncă, ca bornielele să le punem în magazin iar lucrurile de cari nu aveam tocmai mare lipsă, să le aruncăm. Cât zici ce faci, am aruncat cutite, furculițe, bricriuri etc. Plecând și de aici, am ajuns în Viena, unde am făcut loagăr, am pus puștile în piramidă și apoi ni s'a dat grație. Numai patru ceasuri am rămas aici și 18 feciori de-ai noștri au pierit. *) Bătrânul confundă pe *Piemontez* cu Praizul.

de nici până în ziua de azi nu li s'a mai dat de urmă. I-au omorât Talienii și i-au aruncat în apă Porunca era să nu bea nimeni nici o beutură, nici chiar apă, până când mai marii orașului nu gustau ei mai întâi, ca să nu ne otrăvească. Măncarea am făcut-o în piată. Și era o căldură cum n-am mai văzut în viața mea. Dar cel puțin știu că am trăit bine aici, căci un domn mare dăduse puști, muniție și bani Praizului. Tisurile noastre când au auzit de așa ceva, ne-au dat slobozenie să intrăm în casa domnului și să facem ce vom vrea noi, numai foc să nu dăm. Apoi să fi văzut petrecania. Au spart feteorii oglinzile cele scumpe cât păreții de mari, au spart terestriile, au rupt pomii din grădină și la urmă au dat drumul la butile de vin din pivnițe, că numai putea nici unul să mai bea. Am plecat apoi și de aici și am ajuns în Veneția, unde iar nu ne-au pus în cortele, ci am tras loagăr și am rămas acolo 24 de clasuri, apoi am plecat la Soltorina (Solferino), un orașel mai mic. Afară de oraș pare că se curățise o pădure, atâtea găteaje erau acolo, din cari ne-am făcut colibi și am stat în ele 6 zile. De aici am mers la Montebela (Montebello), unde am poposit mai mult. Trebuia să mergem numai prin mijlocul drumului, că dădeau Taliencele cu apă fierbinte pe noi. Ziceau că sun-

tem cu picioare de capră, fiindcă purtam pantaloni strâmți.

Noi am intrat vre-o patru inși într-o cărciumă. Era acolo un ăla scurt și gros, Talian. Un căprar din Braşov, după ce ne pune crâșmarul vinul pe masă, ne oprește să bem, umple un pahar și dându-i-l Talianului, îi zice să bea. După ce a beut el, am beut și noi vre-o 3 jumătăți de vin, negru la culoare și bin. Unde pică o picătură, stă ca o mărgea și nu se risipia. Am cumpărat și țigări Virginia, 2 cu 3 creițari și la urmă am pus pe masă un zlot de argint de-al nostru și i-am făcut semn Talianului să ne schimbă și să ne dea restul. El însă nici nu clipia din ochii lui, mari ca niște cepe. Dacă am văzut așa, ne-am luat zlotul, l-am pus în buzunar și am plecat la cazarmă, dar tot cu grije mare, că aveam poruncă să nu lăsăm pe Talien să se apropie mai mult de 3 pași; ei aveau în cracul nădragilor un cosor și cât zici ce faci, îți spintecau burta. De la Montobela ne-am întors iar la Soltorina, că pe-acolo se învăția răzbuțul. Acolo iar am tras loagăr și am rămas 5 zile. Praizul sta în linie și noi tot așa, la depărtare de 2 kilometri. Parlamentarii noștri și ai lor umblau care mai de care. Tot așa vedetele și «*Schieboacele*». Pe jos erau numai morți și unul de-ai noștri, cam lung în degete, a dat

de un ofițer mort și neputând să-i ia lanțul de la orologiu, a pus piciorul pe el și a tras. De-odată însă din o tufă mai de alături l-au pușcat Praizii. Cât ai bate în palmi s'a ridicat toată tabăra în picioare. O patrulă s'a dus să cerceteze, dar n-a aflat pe nimeni.

Așa am stat acolo 3 zile și trei noști. În o noapte au dat ei să ne împresoare, dar ai noștri nu durmiam și i-au făcut să se tragă îndărăt. În ziua a patra am plecat la Trieste, oraș mare, unde am stat 10 zile și iar ne-au dus la Soltorina, dar printre munți, pe o potecă strâmtă și ne-a apucat o ploie și un trăsnet și un întunerec mare, de a trebuit să ne oprim locului. 17 cai ne-au murit atunci de vreme rea. Și așa venia apa de prin munți, că toți tremuram. Eu am luat 3 pietrii, și punându-mi pușca între picioare, pe o piatră mi-am pus capul, iar pe celelate două trupul, iar apa văjăia pe sub mine. Dimineața — potop. Noaptea cealaltă am ajuns pe malul mării. În oraș ni-se dase porunca ca fiecare să se retragă liniștit pe unde-o putea.

De aici am plecat la Fiume, unde e o cazarmă mare și minuoată.

Pe Praiz l-au strămorat rău ai noștri. La Verona le veniseră mai multe vagoane de pâne și 3000 de boi, împurmat de la Ruși. Ai noștri au pus

albă un războiu pentru Germania. Impăratul Wilhelm avea însă deplină încredere în armata sa și flota germană. De aceea suntem datori să ne îngrijim ca armata și flota să fie puternice și în timpuri de pace.

Dela ordinea zilei.

- Khuen și dizolvarea camerei. - Amânarea reformei electorale pe timpuri mai "înșite". - 2.600.000 alegători. -

Despre audiența de Duminecă a lui Khuen la Maj. Sa se afirmă, că în seamă o întoarcere în politica ungară. Prim-ministrul Khuen ar fi primit de la Maj. Sa încredințarea de-o parte să trateze cu opoziția asupra păcii, de altă parte, dacă tratativele n'ar avea rezultat, să propună Maj. Sale dizolvarea camerei.

Reformele militare se vor pune din nou la ordinea zilei probabil luni, în 5. Februarie c. In caz, dacă obstrucția tehnică se va manifesta din nou, se zice, că dizolvarea camerei va urma în decurs de o săptămână.

Vom vedea!...

In clubul partidului muncii s'au făcut alaltăieri seara mari ovatiuni prim ministrului Khuen din prilejul însăși toșării sale. La banchetul, care a urmat, contele Tisza a rostit un discurs mai lung, în care-nici că se putea altfel-s'a ocupat și cu reforma electorală. Iată ce-a zis între altele:

«Prin muncă și consolidare trebuie să combatem pedicele existente. Primul pas în direcția aceasta este să asigurăm votarea reformelor militare; aceasta este un interes eminent național. Dacă vom rezolvi chestiunile militare, ne vom ocupa cu reformele interne și în primul rând cu deslegarea chestiunii dreptului electoral, pe care trebuie s'o rezolvim «cinstit» ceea ce înseamnă pe terenul progresului democratic un pas însemnat înainte. Trebuie însă s'o deslegăm cu cea mai deplină considerație la chestiunile «cari ating adânc viața națiunii». Aceasta o putem însă ajunge numai, dacă vom amâna deslegarea acestei reforme pe un timp liniștit etc. etc.

Adece ad calendas graecas! Discursul lui Tisza, care s'încheiat cu un apel războinic la adresa opoziției, a produs mare senzație cu deosebire în cercurile opoziționale. Ziarele cred că prin amânarea reformei electorale, proclamată de Tisza, se agravează situația guvernului față de grupul iustitștilor, care fără îndoială, va răspunde cu o obstrucție extremă.

Ziarul kossuthist «Budapest» dă publicității câteva propuneri de pace ale partidului iustitșt. Intre altele se spune că acest partid nu va obstrua reforma militară, în caz când guvernul s'ar obliga să prezente reforma electorală, prin care numărul alegătorilor se fixează cu 2.600.000, cel târziu până după vacanțele de vară.

În urma declarației lui Tisza, cam greu se va putea obține un astfel de obligament.

mâna și pe pâne și pe boi, dar nimeni n-a gustat nici din aia nici din altă. De toame și de boala care dase în el au murit atunci trei mii de feciori din partea Praizului. Atunci ei au pus arma jos, au plătit cheltuielile războiului și s-au învoit la pace. În 1866 însă iar au început războiul.

Apoi îmi aduc aminte că era la ai noștri un «corpscomandant» Gyulai, care nu țineuse cu împăratul, că era Ungur. La Magenta știu că a comandat «Sturm» și Praizul, care era în șanțuri, a dat atunci foc și - vai Doamne - din 20 n-a rămas decât unul. Și erau niște grenadieri în frunte, mai mare mila de ei. Aghiotantul lui a prins de veste și l-a ghilantuit înainte. Atunci un escadron l-a luat în mijloc și l-au dus de l-au închin; nu peste mult însă l-au slobozit, dar slujba nu i-au mai dat-o.

Cât am cătănit - 8 ani la linie și 2 la rezerve - multe am mai văzut și eu. În Treziasadt erau căzărmi cum n-am mai văzut nicăiri și o biserică și un muzeu, toate făcute de împărăteasa Maria Terezia. Și erau în muzeul acela puști vechi de întrau în ele gloanțe ca ouăle de pulcă de mari, ba și mai mari, iar pușca îți ajungea până la vârful nasului, că era cât o tânjală. În Praga era un «festung» cât un munte și acolo era «coșteul» (castelul) împăratului Ferdinand.

Afacerea Dr. Vaida-Goga.

Documente.

VI.

Scrisoarea d-lui Dr. Szakolczay.

Budapest den 17 Decz. 1911.

Euer Hochwohlgeboren.

Sie hatten die Güte zu fragen in welchem Rahmen sich die Verhandlungen zwischen Octavian Goga und der Ihnen bekannten Exzellenz bewegten.

Die Leitidee dieser Besprechung war seitens Goga: es müsse statt den bisherigen von Goga als vom demokratischen und Wahlrechtsstandpunkte unzuverlässig bezeichneten Führern der Connex der unter seiner Führung stehenden verlässlichen Gruppe gesucht werden.

Er Octavian Goga repräsentire das Demokratische Rumänenthum entgegen der älteren klärkalisirten Gruppe.

Zu einem Concreticum ist es natürlich nicht gekommen da bisher Goga eine Beziehung zu einer realen Politik nicht einmal wahrscheinlich machen konnte und seine politischen Bestrebungen in ungewissen theoretisch-phantastischen Rahmen blieben.

Eine weitere Fortsetzung der Verhandlungen ist daher unterblieben.

Indem ich dies Euer Hochwohlgeboren zur Kenntniss bringe zeichne.

Hochachtungsvoll

Dr. Arpad Szakolczay s. k.

Pentru conformitate cu originalul:

Brașov, 9 Ianuarie 1912.

A. Barseanu.

In traducere românească:

Budapest, 17 Dec. 1911.

Stimate D-le!

Am avut amabilitatea să mă întreb în ce cadre s-au desfășurat tratativele între Octavian Goga și între Exzellența cunoscută d-tale.

Ideia conducătoare a acestei convorbiri a fost din partea lui Goga: ar trebui, ca în locul conducătorilor de până acum, cari au fost declarați de Goga de nesiguri din punct de vedere democratic și al dreptului electoral, să se caute legătura cu grupa sigură de sub conducerea sa.

El, Octavian Goga, reprezintă pe Românii democrați față cu grupul mai bătrân clericalizat.

La un ce concret natural nu s-a ajuns, deoarece Goga până acuma n-a putut să facă nici măcar impresia, că ar fi capabil de a face o politică reală și fiindcă niziunile sale politice au rămas în cadre nesigure teoretic-fantastice.

O continuare a tratativelor nici n-a mai avut loc.

Aducând aceasta stim. D-tale la cunoștință semnez

cu toată stima

Dr. Arpad Szakolczay m. p.

Nyilatkozat.

A csatolt levél tartalma teljesen megfelel a tényeknek és azt egész terjedelmében fenntartom kijelentvén, hogy Kristóffy József Ö Excellenciája határozottan Goga Oktávián látogatásáról beszélt velem és így nem volt lehelő azon

După ce s'ă făcuse pace, în 1859, ne-am dus în țara Ștaierului, unde am văzut o apă care mergea roată împrejur. Eu zic că trebuie să fi fost un ochiu de mare. Cu noi era și căprarul Ion Rusu din Brașov și el ne-a spus, că oamenii din partea locului au legat o piatră de o funie și i-au dat drumul în lac și tot nu i-au dat de fund. Că era mai mult de 90 stânjini de adfund. Prin părțile acelea am fost bine primiți, căci de 30 de ani nu mai văzuseră oamenii cătane pe acolo. Eu m-am nimerit cu 10 tovarăși și cu căprarul la o curte, unde ne-a mers tare bine. Stăpânul după ce ne-a dat mâncare și beutură de ajuns ne-a arătat grădina lui, lungă de vre-o 3 km. și atâtea feluri de poame și așa de frumoase ca acolo n-am mai văzut eu în viața mea. Din toate felurile stăpânul grădinei ne-a dat câte o păreche.

De acolo am ajuns în țara Granărilor, cari trăiesc risipiți pe sub păduri și de aici apoi ne-au dus în Viena, unde credeam că suntem acasă. Acolo ne-au dus în cazarma Halmer, unde am rămas până ce au adus pe cei răniți în război. Atunci ne-au scos din cazarmă și ne-au împărțit pe la cortele până cei-au trimis pe răniți pe la casele lor. Dar era rău de mama focului în cazarmă, că nu puteai să ești pe-afară decât în paradă, că umbiau tisturile pe uliți ca câinii și trebuia să-i saluți pe

benyomás, hogy Goga helyett lévesen más egyénnel beszélt.

Budapest, 1912 Jan. hó 19 én.

Dr. Szakolczay Arpad, ügyvéd.

(Urmează legalizarea iscăliturii de către notarul public Cottley.)

In traducere românească:

Declarație.

Cuprinsul scrisorii alăturată aci corespunde pe deplin faptelor și îl susține în întregime, de-larăm, că Exzellența Sa Kristóffy József a vorbit cu mine hotărât despre viața lui Octavian Goga și astfel n-a fost posibilă impresia aceea, ca în loc de Goga să fi vorbit din greșală cu o altă persoană.

Budapest, 19 Ian. 1912.

Dr. Szakolczay Arpad, avocat.

Budgetul în camera magnaților. Comisiunea financiară a camerei magnaților a discutat în ședința sa din 29. Ianuarie c. proiectul de budget pe 1912, votat de camera deputaților, cum și hotărârile camerei, aduse în legătură cu budgetul. După o discuție de 3. ore, la care au luat parte și miniștrii Lakács, Beöthy și Zichy, budgetul a fost votat în general și în special.

Ședința camerei magnaților, pentru votarea budgetului, este convocată pe 1 Febr. c.

Dela societatea noastră teatrală.

- Ședința comitetului. - Acordare de premii și ajutoare. - Turneu artistic. - Un nou concurs. -

Brașov 31 Ian. 1912.

Comitetul societății noastre teatrale a ținut Sâmbătă o ședință prezidată de dl Virgil Onișiu, vicepreședintele societății. La ordinea zilei au fost pe lângă afaceri curente rapoartele asupra lucrărilor prezentate pentru obținerea unor premii sau ajutoare din fundațiunea Dr. Mihai. La urma concursului publicat anul trecut s'au prezentat cu totul 9 piese teatrale românești, în majoritate originale și 9 piese muzicale. După ascultarea rapoartelor bărbăților, încredințați cu cenzurarea operelor încurse, comitetul a adus următoarele hotărâri:

Din piesele teatrale originale, prezentate la concurs, două au fost distinse cu mențiune onorifică și anume piesele „Ileana” teorie în 3 tablouri și „Făfarnicii” dramă în 3 acte și un tablou.

Dintre concurenții, cari au prezentat la concurs opere muzicale, a fost distins cu un premiu de 300 cor. dl I. V. Borovanu pentru fscicolul apărut, „Patru cântece românești pentru voce și pian”, iar dlui L. Domide din Bistrița îi s'a acordat pentru tipărirea compoziției d-sale (în manuscris) legenda: „Înșirăle Mărgărite” pentru soli, cor și orchestră un ajutor de 500 cor.

Comitetul a mai hotărât, ca de sărbătorile Paștilor bursierii societății noastre teatrale să aranjeze un turneu artistic prin câteva țicături românești.

În fine s'a hotărât publicarea unui concurs pentru premii și ajutoare, ce se vor acorda autorilor de piese tea-

toți. Câți-va feciori plecând la preumblare, s-au rătăcit și prin oraș trei zile nu au mai nimerit la cazarma.

De la Viena ne-au dus la Timișoara, de unde ne-au trimis pe la casele noastre, căci veniseră răgutele și se făcuse ștand-ul prea mare. Așa am scăpat și eu de cătănie, dar cel puțin știu că am cătănit și am văzut lume și țară, nu ca băieții din ziua de azi, cari se plimbă două luni cu pușca în spinare. Ba am învățat să vorbesc și mai multe limbi, așa că acum, pe lângă limba mamei mele, mai vorbesc și slovacăște, sârbește, nemtește, ungurește, polăcește și mai puțin talieneste. Și când mă gândesc ce folos de toate astea, dacă îmi lipsește ce e mai scump în lumea asta: vederea. Prin sat mă plimb ca prin casă că-l cunosc, apoi peste zi mai rânesc prin grajd, aduc apă, tai lemne, așa orb și bătrân cum mă vezi. Ba mă și răz singur. Cu astea îmi mai trece vremea... Și cât am cheltuit și cât am umbat pe la toți doctorii mari din Budapesta și de prin Cluj să mă vindece, dar toți mi-au spus că înzadar mi-s toate umbletele, că nimic nu-mi ajută. Și de atunci au trecut treizeci de ani!...

Lia Dimuș.

trale și muzicale, din venitul fundațiunei „Cazolli”, care, precum știm, este de 10,000 lei.

Credem, că hotărârile comitetului societății noastre teatrale vor produce pretutindeni între Români o viuă satisfacție și bucurie.

Rap.

Scrisoare din Budapesta.

- Jubileul soc. »Petru Maior«. -

- 29 Ian. n.

Cu pași grăbiți se apropie o zi mare, o zi de sărbătoare: prăznirea jubileului de cinci-zeci de ani al societății de lectură »Petru Maior«.

Peste 2 săptămâni (13, 14, 15 Febr. st. n.) vor decurge serbările jubulare, în cadrul cărora se vor evoca numele marelui istoric Petru Maior și al atâtor feroți și vrednici băbăți ai neamului nostru, cari prin scrisul lor au entuziasmat sufletele tinerilor universitari înainte de aceasta cu o jumătate de secol, inspirându-le ideea frumoasă de a pune bază acestei instituțiuni, care încheagă pe tinerii universitari aruncați de dorul învățăturii în această mare de streini.

Și cred, că mulți frunțași ai neamului nostru, mulți foști membri ai acestei societăți se vor grăbi la aceste serbări, ca cu statul și cu obolul lor adus întru prosperarea societății, să contribuie la reușita și la înălțarea acestor serbări.

Comitetul a luat de timpuriu cele mai estinse măsuri pentru organizarea serbărilor jubulare, cari promit de pe acum a fi o sărbătoare a întregii tinerimi, ba chiar a întregului neam.

Ca patroni ai serbărilor vor figura cei mai aleși băbăți ai neamului nostru. Nici episcopii nu vor lipsi dela aceste serbări. Episcopul I. Fapp de pe acum ne-a asigurat de participare. Episcopul Dr. M. E. Cristea într'o epistolă foarte frumoasă promite participarea la înălțătoarele serbări.

Nu va fi lipsi nici primul președinte al societății dl Partenie Cosma, căruia - după cum sunt informat - i se va oieri președinția de onoare a ședinței literare, care se va ținea cu ocazia serbărilor.

Iar artiști și cântăreți ca d-na L. Cosma, pianista A. Voileanu, Ionel Crișan, tenorul I. Rădulescu, artistul dramatic N. Băila ș. a. prin concursul lor vor asigura pe deplin reușita serbărilor.

Programul este cam următorul: Marți 13 Febr. st. n. Seara de cunoștință.

Miercuri 14 Febr. Parastas pentru feroți și binefăcători ai societății, apoi ședință literară, seara concert.

Joi 15 Febr. Banchet, serată dansantă, cu multă probabilitate și o șezătoare literară a scriitorilor noștri.

Acesta este în general programul serbărilor jubulare pentru cari se cheltuește din partea studenției multă muncă și oboseală, în speranță, că publicul românesc le va da atenția cuvenită.

N. B.

Externe.

O victorie turcă. Din Dehbat a sosit la Constantinopol cu data de 17 Ian. următoarea telegramă:

Eri am izbuit să alungăm pe italieni din Gargares. Lupta a început de la 25 Ianuarie după amiază și a durat până astăzi. Italianii au fost complect impresurați de trupele noastre. În disperarea lor italianii au omorât trei dintre ofițerii lor superiori. Italianii au avut 900 morți. Noi le-am luat 6 tunuri, 2 mitralieze și multe arme. 239 italieni au fost făcuți prizonieri. Pierderile noastre seridică în 165 morți și 94 răniți, între cari doi ofițeri.

Linia noastră de apărare e bine întărită pe toată întinderea ei. Trupele noastre se compun din 2690 soldați turci și 1300 combatanți arabi. Șecul Senussilor a trimis 6000 luptători spre Gargares. Dispunem de forțe suficiente și sperăm că în lipsă vaselor italiene de războiu vom reuși să respingem pe italieni până în nordul Tripolitanei.

-0-

Un război între Japonia și statele unite. În ședința de alaltăieri a congresului Statelor-Unite, colonelul Carter, șeful statului-major a făcut destăinuirii senzaționale asupra înarmărilor Japoniei. Carter a declarat că după războiul ruso-japonez, Japonia cu începutul a trimis pe insulele Hawaii 32.000 oameni, cari și-au terminat serviciul militar și cari în momentul izbucnirii războiului între Japonia și Statele-Unite

ar fi complect înarmați și gata de luptă. Carter este de părere că e un pericol ca Statele-Unite să reducă contingentul armatei. Dânsul propune să se mențină pe insule o armată de cel puțin 13000 combatanți.

-0-

Situația în China. Din Peking se anunță următoarele: Wutingfang a invitat telegrafic tronul să abdice, căci altfel ostilitățile vor fi reluate. Guvernul se străduiește să obțină o prelungire a armistițiului.

„Daily Telegraph” află din Peking că în ultimele 5 zile s'au săvârșit 32 atentate cu bombe sau revolvere la Mukden.

ȘTIRI.

- 18 Ianuarie 1912.

Comunicarea d-lui A. D. Xenopol la Institutul Franței D. A. D. Xenopol, unul din cei mai de seamă istorici ai noștri, cu ocazia șederii sale în Paris a făcut la Institutul Franței, o interesantă comunicare relativ la postulatul psihologic în sociologie și istorie. Această prețioasă contribuție adusă filosofiei de cătră un istoric de valoarea d-lui Al. D. Xenopol, a atras acestuia elogiile întregii prese franceze. Cu această ocazie savantul nostru istoric, a fost călduros felicitat de cei mai de seamă istorici și oameni de știință ai Franței, iar zările cele mai autorizate au consacrat lungi și elogiase articole documentate și luminoase ale comunicării.

D. A. D. Xenopol comunicând aceasta Regelui Carol, a primit din partea Soveranului român următorul răspuns telegrafic: Majestatea Sa a binevoit a-mi da ordin să vă mulțumesc călduros pentru faptul că i-ați împărțit comunicarea d-voastră și răspunsul și aprecierea marelui filosof E. Boutroux. Majestatea Sa mă mai însărcinează a vă transmite, înalte felicitări pentru neobosită d-voastră activitate științifică etc.

-x-

Reuniunea română de cântări din Bistrița - după cum ne scrie coresp. nostru - și-a ținut în 28 Ianuarie a. c. adunarea sa generală. După ce președintele ei Dr. G. Tripou în scurte cuvinte deschide adunarea, Dr. Iulian Pop vicepreședintele citește raportul anual, iar casarul A. Candaie susoteliile reuniunii, accentuând că toți membrii și-au achitat punctuos taxele. S-a purced un la alegerea noului comitet 1912 care în avântate cuvinte arătându-i chemare a reuniunii și datorințurilor de a o sprijini statornic -alege cu aclamație preșident: Dr. Gripon, vice-preșident: Dr. Iulian Pop,retar: Emil A. Chiffa, cassar: Alexe Idale. Adunarea s-a declarat pe dep mulțumiri cu activitatea reuniunii anul 1911 și a adus vii mulțumiri: conducătorilor cât și membrilor cari atât materialicește cât și mcește au dat tot sprijinul reuniunii. eastă reuniune ar înflori și mai mult dacă ar intra în rândul ei toate pute bune ale societății bistrițene; ne-ancura dacă am putea înregistra încutd și această știre.

-x-

O delegație a Musulmanilor Dobrogea a plecat zilele acestea în București pentru a înmâna un moriu d lui ministru al instrucțiunii publice în privința azilurilor, confesiunii musulmane din Dobrogea. După ce suntem informați, memoriul musulmanilor dobrogeni conține următoarele pteri: Autorizarea redeschiderei azilurr confesionale, cari au fost închise. Mirc-unul inspector musulman asupra școlilor musulmane din Dobrogea. Admițerea unei jumătăți de zi de studiu a limbei otomane în școalele primare oficiale pentru elevii musulmani. Rădicarea obligativității frecventării grădiniilor de copii în ce privește copiii musulmani.

-x-

Uciderea lui Budac. O telegramă sosită dela postul gendarmilor din Făgăraș la comandamentul gendarmeriei din Brașov, comunică pe scurt, că faimosul șef de bandă Budac a fost ucis în Streza Cărtisoara de gendarmi. Budac venise în comună, ca să-și viziteze rudeniile. Alte amănunte lipsesc.

-x-

Cloacire de trenuri. Alaltăieri s'a întâmplat o groaznică cloacire de trenuri la Macău, din cauza greșitel schimbări a macazului. Din gară pleca un tren de marfă și tot pe aceeași linie se apropia și trenul de persoane, care venea dela Seghedin.

Cloacirea a fost atât de puternică, încât ambele locomotive au fost distruse complet. 4 vagoane ale trenului de marfă, cari erau încărcate cu mașini agricole, petroleu și alți articoli și 3 vagoane „Palman” ale trenului de persoane de asemenea au fost nimicite. C prin minune nu s'a întâmplat nici un accident mortal, cu toate că un bărbat și 2 fete au fost scoase de sub dărâmături. Mașiniștii ambelor trenuri au suferit răni mai grave. Linia ferată

pe o întindere de 50 m. este impracticabilă.

—x—

Gemelele »Bengh-ziana« și Ainzara
Din Roma se anunță: Un bersaglier cu numele Pallondi a plecat la Tripoli împreună cu soția lui. Aicea a dat naștere la două fete gemene. Tatăl lor din patriotism pe una a botezat-o Bengh-ziana, iar pe cealaltă Ainzara, ca amintire de luptele date în aceste localități

—x—

Oprirea vrellor de a veni din America în Rusia. Naționaliștii ruși au depus la Dumă o propunere, cerând să nu se mai admită ca evreii din Statele Unite să vină în Rusia. Să sporească tariful vamal și câteva drepturi speciale pentru mărfurile vaselor venind din Statele-Unite.

—x—

Greva asistenților farmaciști. Din Bistrița ni-se scrie: Asistenții farmaciști din Bistrița, dorind a-și schimba oarele de deschidere și închidere a farmaciilor, au invitat pe toți proprietarii de farmacii la o ședință, ca să hotărască în cauză. Neprezentându-se nici unul din proprietari la ședință, asistenții au luat aceasta de-o ignorare al lor și ofensă, hotărând solidar că vor abziece toți din funcțiile lor. Și-au dat abziecere cu toții și au luat măsuri, ca nici un coleg de al lor din țară să nu concureze la posturile vacante. Solidaritatea și cuvântul dat al greviștilor l-a rupt unul singur, care este și unicul asistent ungur din Bistrița.

—x—

Amenințați de Invec. În mijlocul Dunării, față în față cu localitatea Peks, se află o mică insulă, care e proprietatea inginerului Sănek Sándor. Singurul locuitor al insulei este zădărnul Adam József, care împreună cu familia sa îngrijește de casele și animalele de pe acest tărâm înconjurat de apă. În urma creșterii apii și a stărilor de gheață, ce s-au pornit de-o vreme pe Dunăre, numitul zădărn a rămas izolat cu totul, nemai putând comunica cu cei de la țarm, și astfel a ajuns într-o stare de tot critică, amenințat fiind cu întregă familie să piară de foame.

Strigând după ajutor, proprietarul insulei a promis 50 coroane, la doi feciori, cari s-au angajat să ducă de mâncare familiei nenorocite. Le-a și succese să se apropie de insulă cu o lunte; dar la reîntoarcere gheața le-a închis cu totul drumul, fiind astfel nevoiți să rămână și ei pe insulă.

Apa, care crește în continuu, și însoțit de o mare parte a insulei amenință acum cu moarte pe opt persoane.

—x—

Sângeroasă dramă s-a petrecut Săptămă la Arsenalul din Viena în familia majorului pensionat Gustav Holler. Viitoarea acestuia anunțând autoritățile militare, că ușa salonului stăpânului e lucuită de dinăuntru și după de mai multe ori a bătut în ușime nu-i răspunde, o comisie s-a prețit la fața locului, care forțând ușa rămasă îngrozită de priveliștea dinlăuntru. Majorul, soția sa și cănele zăcă morți împușcați pe podele, iar alădea de ei revolverul.

În o scrisoare adresată unui prețiator scria, că a săvârșit această faptă cu consimțământul soției sale, diavolul, că aceasta era cuprinsă de o neputzitate grozavă iar el era amenințat de asurzzenie.

O comisie, care s-a prezentat din partea poliției, a statorit însă, că cele șase de major nu corăspund adevărului și soția nu murise cu consimțământul său. O împușcare în momentul acesta voia să scoată ceva dintr'un dulap, deoarece ea zăcea întinsă lângă un dulap deschis.

—x—

Greva generală în Portugalia. Federația sindicatelor de lucrători din Portugalia a proclamat greva generală, care — după cum se anunță — se estinde în orașele Coimbra, Santaren, Oporto și în mai multe localități din provinciile Alentejo și Algrave.

Lisabona se află într-o stare mai critică, de oarece aici greviștii își desfășură cu mai multă furie activitatea. Au cerat să împiedece circulația tramvaelor, încercându-se cu miliția, sub a cărei apărare circula acestea. Le-a și succese să împiedece circulația, reconducând mai multe tramvaie în depozit, iar pe altele distrugându-le cu bombe de dinamită.

Garnizoana din Lisabona a fost consemnată iar poliția sporită. Guvernul a luat cele mai energice măsuri pentru reprimarea grevei, la care s-au alăturat și numeroși tipografi, cercând să împiedece apariția ziarelor.

—x—

Restituirea averii lui Ferrer — Consiliul suprem de război și de marină al Spaniei și judele militar însărcinat cu instrucțiunea afacerii Ferrer, au hotărât că averea lui Ferrer, confiscată în urma condamnării lui, să fie restituită moștenitorilor lui.

Foamea în Rusia. — Foamea în Rusia ia proporțiuni din ce în ce mai mari. O înrăutățire și mai accentuată a situației a fost provocată de guvernul rusesc, care a interzis orice ajutoare private pentru populațiile bătute de foame. Adunarea de subscripțiuni, ținerea de conferințe și organizarea de concerte în beneficiul acestora au fost oprite. «Societatea economică liberă» care hrănește zilnic 30.000 persoane, a fost invitată de autorități să-și înceteze activitatea. Aceste ne mai pomenite excese ale absolutismului celui mai neînfrănat sporesc din zi în zi.

—x—

Copiii italieni se joacă de-a războiul. Din Milano se anunță că un mare număr de băieți între 10 și 16 ani influențați de apologia războiului, practică de naționalași, s-au dus să se joace de-a războiul, împărțindu-se în două tabere: italieni și turci. Jocul a luat apoi caracterul unei adevărate lupte. Mulți au rămas grav răniți pe teren. Ceilalți au năvălit în casele din apropiere începând să devasteze. Alergând locuitorii și poliția, devastatorii au fost arestați. Răniții au fost puși și transportați la spital. Cei mai mărișori au fost dați judecății. S'a stabilit însă că nu au avut intenția de a jefui ci au lucrat sub exaltarea războinică.

—x—

Arestarea unui spion. Poliția din Cracovia a arestat zilele acestea pe un spion cu numele Zelka, care a măturisit, că a ajutat pe căpitanul Lux la evadarea din închisoarea din Glatz. Zelka a fost membru al societății de spionaj din Germania, organizată de Lux și furase mai multe planuri de mobilizare din Posen, Przemysl și în urmă din Cracovia, unde a și fost prins. Toate copiile acestor acte au fost aflate la locuința sa.

—x—

Sfârșitul unei familii. Proprietarul Novitzky din Varșovia, care își înmormântase săptămâna trecută soția, într-un acces de nebunie, provocat de pierderea soției, și-a ucis copiii. Victimele au fost de 2—9 ani. Noaptea pătrunzând în odăea de dormit a copiilor, le-a tăiat gâtul cu briciul de ras. Cel mai mare dintre ei se strecurase însă din odăea și ascunzându-se în bucătărie, a așteptat tremurând până dimineață, când cu țipete de ajutor a alarmat vecinătatea. Când a sosit ajutorul, era însă prea târziu, căci toți copiii zăceau morți, pe jos, iar părintele ucigaș atârna spânzurat de cuiul de lampă.

—x—

Știri mărunte — Societatea internațională «Marconi» care se ocupă cu instalarea stațiilor de telegrafie fără fir, proiectează înființarea unei asemenea stațiuni și în Budapesta. S-au și început tratativele în privința aceasta cu ministerul de comerț ungar.

Comuna Nele — ni se scrie — o comună săracă și mică din comitatul Bistrița Năsăud, cu venite puține, plătește de prezent un arunc comunal de 258%. Să nu ne mirăm deci, că poporul nostru emigrează.

Danilo moștenitorul muntenegrean a sosit luni seara, incognito, la Budapesta, de unde a plecat la Sofia, ca să ia parte la serbările din prilejul declarării de majorean a moștenitorului bulgar. Expresul, pe care călătoria regele bulgar Ferdinand, a călcat în gara Bács feketehegy pe oficialul de gară Stark Károly

— Un groaznic incendiu a distrus fabrica de zahăr din Aaberg (Elveția). Mașinile au fost nimicite și 300 vagoane de zahăr au căzut pradă flăcărilor.

— În urma unui incendiu, care a cuprins fabrica de celuloid din Jordano-vici (Germania) doi lucrători au pierit în flăcări, iar mai mulți s-au ales cu grave arsuri.

— Din Cairo se anunță, că ducele de Fife, cumnatul regelui Angliei, a încetat din viață.

—x—

Am lipsă de un candidat cu praxă, eventual unul începător, dacă se poate român sau cel puțin se știe vorbi românește. Plătesc bine. Dr. Kertész Samu avocat în Szilgyecseh.

Din Brașov și Țara-Bârsei.

Concertul reuniunii noastre de cântări va avea loc, precum am anunțat, Joi în 8 Febr. n. în sala Redutei orașului. Programul concertului este bogat și variat oferind publicului nostru frumoase surprinderi. În nrii viitorii vom aduce amănunte. De pe-acum însă ne-am exprima dorința, ca primul concert al reuniunii noastre, după o stagnare atât de lungă, să devină o manifestare impozantă a Românilor din Brașov și comunele din apropiere.

—o—

Serata noastră etnografică este în mod elogiios apreciată și de presa locală streină. Cu deosebire zărele «Kronstädter Zeitung» și «Brassói Lapok» se întrec în preamărirea tablourilor feerice ale grupurilor de dansatori și în laude la adresa Reuniunii femeilor noastre.

Petrecerea corului bis, din Brașovul-vechiu. Duminică în 28 Ianuarie n. a avut loc petrecerea brașovenilor în sala Redutei. Succesul, atât moral cât și material, a fost destul de frumos. Public foarte mult din toate clasele societății brașovene.

Un drăguț tablou de românețe și români îmbrăcați în mândrul nostru port național ne-a oferit corul, în frunte cu dirigentul lor, R. Ardelean, îmbrăcat și d-sa în frumosul costum național.

Toate cântecul cântate de acest cor mixt au fost frumos executate, dovadă nu numai hărnicie și silință dar și o oarecare cunoștință muzicală. Cântarea «S-a dus cucul» de Kiriac și cele două cântece de G. Dima «Cucule cu peană sură» și «Cucuruz cu frunza'n sus» au fost cântate deosebit de bine, iar cântarea «Doinitorii români» de A. Popovici la dirința publicului a trebuit bisată.

A urmat apoi un solo de clarinet executat de un tânăr, care pe lângă talent are și cunoștințe teoretice de note, cari numai spre laudă-i pot fi. Publicul l-a aplaudat foarte mult, încât tânărul M. Crețu a fost silit să mai intoneze vre-o câteva cântece populare.

Teatrul în trei tablouri. «Păcatele lui Gănju» de Rădulescu-Niger, încă a reușit destul de bine. Diletanților, în persoanele d-șoarelor E. Tampa, E. Cahler și d-nii I. Puiu, N. Samoilă, I. Bărsan, N. Tampa și D. Țiței, le doresc însă pe viitor mai mult curaj și mai multă silință, pentru-că un proverb român zice: «munca face pe om». Nu pot să trec cu vederea alegerea piesei teatrale. Piesa n-a fost tocmai potrivită pentru diletanții noștri.

Pe viitor să se aleagă piese ușoare de caracter mai vesel și apoi d-șoarele și d-nii, cari voesc pe viitor să mai joace în vre-o piesă teatrală, la anumite prilejuri, când se predau piese teatrale în Brașov de către specialiști, să ia parte. Acolo să fie cu luare aminte, ca să le rămână în memorie ce-au văzut, ca să se poată ulterior folosi de cele observate.

Cu toate acestea li se cuvine diletanților laudă, pentru-că se vede în ei setea de a înainta și a învăța. După teatru a urmat «Călușerul» jucat de doisprezece voinici și după călușer a urmat «bătuta» jucată de fete și feciori.

Tuturor li se cuvine laudă. După aceste s-a urmat dansul până în zori de zi. Rap.

—o—

Pentru masa studenților români din Brașov s-au mai făcut următoarele contribuiri:

Pe lista de colectă nr. 56. Colectant Nicolae Colan din cl. VI gimn.: Alexandru Colan 1 cor.; Neculae Colan 50 bani; Aurel Nistor 2 cor.; Iancu Axente 3 cor.; George Axente 3 cor.; George Brânduș 50 bani. Toți din Arpăcat. Suma totală 10 cor.

Pe lista de colectă nr. 65. Colectant Dumitru Stăicu din cl. VII gimn.: Vasile Stănicu, st. cl. VII gimn., 2 cor.; Gheorghe Popa 1 cor.; Gheorghe Popa, cl. II nr., 30 bani; Maria Stăicu 1 cor.; Neculae Stăicu 1 cor.; Ioan R. Stăicu 2 cor.; Ioan Lațcu 60 bani; Anonim 1 cor.; Tatiana Mihui 1 cor.; Ștefan Neculicior 1 cor.; Ioan Mihui 1 cor.; Irimie Mihui 1 cor. Suma totală 12 cor. 90 bani.

Pe listele de colectă nr. 54 și 64. Colectanți Gheorghe Sglimbea cl. VII gimn.: Aurel Alexandrescu din cl. VIII gimn.: George Vasu 2 cor.; Petru Bărbat 2 cor.; Cassa de păstrare Șercăița 2 cor.; Dumitru Bărbat 1 cor.; Dr. Nicolae Schiau 2 cor.; Octavian Sglimbea 3 cor.; Ioan Dragomir 1 cor.; Dr. George Măcelar 2 cor.; Ilie Floașiu 2 cor.; George Sglimbea 2 cor.; Paul Mloc 2 cor.; I. Alexandrescu, 4 cor.; Elena D. Brânză 2 cor.; Vița Butmăloiu 2 cor.; N. N. 1 cor.; C. Feier 1 cor. Suma totală 31 cor.

Primească marifinoșii donatori sincerile noastre mulțămite. — Direcțiunea școlaelor medii gr. or. rom. din Brașov.

—o—

Apollo-Bioskop. Joi și Vineri în 1 și 2 Februarie. Incorporarea în India (vedere). Boboc de femeie, (colorat). Cine înțelege toate, (humoristic). Silința poetică, (humoristic). Lupta pentru premiul cel mai iubit, (dramă). Micul olog, (dramă). Dragostea sinceră, (dramă). După cererea generală numai astăzi încă, Joi, de văzut, număr afară din program, «Magnatul ca negustor de fete», (dramă societară senzațională), filmul lung 1500 metri.

Sambătă și Duminică program nou

—o—

Biserica românească din Codlea (Feketehalom) are de închiriat o boltiță, la un loc potrivit, pe mai mulți ani. Informațiuni la oficiul parohial.

Litere, arte și științe.

Genealogia Românilor »de viță veche«.

— Mozaic istoric —

de

Aurel-Horea Mureșianu.

— Urmare —

Români n-au fost uniți în trecut. Ei s-au însoțit cu streinii și au lucrat mai mult pentru civilizația lor, a streinilor, decât pentru ei înșiși. Românii au lucrat pentru gloria Grecilor, a Bulgarilor, a Ungurilor. Ei au scris pagini strălucite în istoria lor. Pentru ei au făcut mai puțin. Trecutul nu le-a cunoscut vrednicia pe deplin. Viitorul însă o va cunoaște.

Dar înainte de ce să ne cunoașcă streinii, trebuie să ne cunoaștem noi înșine, întărind-ne și organizându-ne în o cetate puternică, care să pue pe toți în respect. Să ne cunoaștem pe noi înșine, precum ne învăță vestitele cuvinte ale lui Apollon din Delphi. În vinele noastre curge sângele unor strămoși, pe cari nu-i prețuim. Pe noi ne-a răpus un Goliat, căci noi am uitat, că am moștenit puterea lui David, care cu înțelepciunea, cu iscusința sa a învins pe dușman. Înțelepciunea cântărește mai mult ca puterea. Grecii au fost puțin la număr, dar mari la suflet. Cu înțelepciunea lor au cucerit lumea. Românii se numeau la început numai locuitorii unui sat așezat pe muntele Palatin. Dar pe locul acela închinat zeului Palas se înalță mai târziu Roma cea puternică și poruncitoare, iar numele satului a ajuns numele unei lumi întregi.

Mărirea lor însă a avut un izvor. Ea a răsărit în pământul cel nou din sămânța veche, pe care o împrăștiase în lume Grecia cea frumoasă și cuminte. Românii au moștenit înțelepciunea dela Elini. În versuri măestrate ne povestește Virgil urzirea Urbei eterne, coborând neamul lui Romulus din regii Troiei. Enea, odrasla a strălucitului neam regesc, trece cu tovarășii săi peste mări și ajunge la tărâmurii Latiniilor, și apoi în țara Latinilor. Din însoțirea lor cu fetele mândre ale acelor Latini se naște Romulus, cel dintâi rege al Romei și strămoșul gîntei lui, care a născut pe August, pe marele împărat, căruia Virgil îi închină cartea sa.

Un adevăr cuprinde această poveste minunată. Poate, că Romulus n-a fost fiul lui Eneas, și August nu era strănepotul lui, dar ceva tot este adevărat, că Românii au avut de părinți pe înțelepții Elini.

Era odinioară obiceiul, a dovedi cinstea unui neam cu vechimea lui. În trecut ca și azi originea hotărăște a jungerea unei dregătorii. Erau unele Orduri de cavaleri, în cari puteau intra numai acei, cari dovedeau, că până la un număr anumit toți strămoșii lor au avut acea cinste. Astfel și între popoare. Cele mai vechi au drept de mai mare cinste.

Multă vreme, mai ales în vremea dinaintea revoluției franceze, își băteau oamenii învățați capul, care este pricina deosebirii dintre oameni? De ce nu sunt toți deopotrivă? Lupte vechi, cari s-au ivit deodată cu civilizațiunea. Căci deja pe atunci numeau pe unii aristocrați, pe alții democrați. Unii voiau pe cei mai buni dintre cei puternici, ceilalți voiau pe cei mai buni fără deosebire. Nici unii, nici ceilalți însă nu se deosebeau mult, pentru-că fiecare căuta tot ce e mai bun (aristos). Unii făcuseră asta însă mai înainte, căci și acei aristocrați se aleseră odată tot dintre demosc, dintre popor. Dovadă este iarși revoluțiunea franceză. Democrația nu făcu alta, decât alese pe cei mai buni și li puse în fruntea țării. Toți oamenii sunt la fel de vechi, ca flințe, ca indivizi, dar ca fiți ai culturai și ai societății, nu.

Unul dintre cei mai mari filozofi francezi, Jean-Jacques Rousseau, care și-a frământat mintea așa de mult cu soartea omeniirii, află pe oameni plini de păcate, plini de greșeli și zice, că civilizațiunea l-a stricat cu totul. Deși acest mare moralist a ajuns și pe căi greșite cu concluziunile sale, el a luminat multe puncte întunecoase în imperiul cel nestărușit al voinței și al influinței educatoarei*).

Cum ar putea fi oamenii a'i, cum ar putea ei trăi, fără să se deosebească? Cum ar putea ei să-și câștige cele de lipsă, fără să se ajute unii pe alții? Astfel puteau trăi în vremile străvechi, căci atunci erau puținii, n-aveau atâtea lip-uri, țările locuite de ei erau mai calde, mai bogate. Înmulțindu-se însă, au avut lipsă de ajutor. S-au adunat în tovărășii, s-au însoțit. Pe cei mai puternici l-au ascultat. Puterea lui s-a făcut o lege și astfel s-a născut vizața

* Jean Jacques Rousseau: Discours sur l'origine de l'inégalité parmi les hommes. (Cuvântare despre originea deosebirii dintre oameni).

în tovărășie, în societate, »originea tuturor rezelor din lume«, de care dacă vrem să scăpăm, trebuie să ne întoarcem la natură, căci acolo suntem deopotrivă, acolo nu ne deosebim. Deosebirea se ivește numai în vizața celor adunați în cetăți, deci în civilizațiune.

Cultura este originea inegalității. La neamurile culte de azi societatea se împarte în mai multe trepte. Treapta aristocrației, care intruzează istoria, tradiția și cultura din trecut a popoarelor și celelalte două trepte următoare, clasele creatoare, cari cu munca lor fac strălucirea acelei aristocrații, iar cu elemente perfecționate îl întărește și împropăzează puterea. Ungurul are o vorbă cuminte: o munca nemesit (lucrul nobilitatează). Lucrul a fost originea ori-cărei aristocrații, cari ne-au păstrat productul și tradițiunea civilizațiilor trecute. Aristocrațiile au primit totdeauna produsele științei și civilizațiunei mai noi. Și de vom căuta în istorie, vom afla, că virtuțile au fost temelia lor. Căci zidurile se dărâmă, lemnul se face cenușe, aurul se topește, dar virtutea rămâne, ea nu se poate surpa, ea nu se poate nimici, virtutea, izvorul tuturor faptelor mari și glorioase.

Virtutea a fost scutul cel puternic al Românilor. Ea n-a pierit nici în valurile celor mai îngrozitoare furtuni, ci mereu întinerită, ca și acei Făt-Frumos, ea s-a înălțat mândră, în pace și în război, peste nimicnicile și desșertăciunile lumești. Virtutea a mânăut spada și arcușul din mâinile apărătorilor credinței strămoșești. Virtutea românească a uimit pe acei, ce în clipa de fericire au strigat: *Virtus romana rediviva!*

(Va urma).

Teatru, concerte și petreceri.

«Armonia» reuniunea română de lectură și cântări din Herman invită la producțiunea muzicală-teatrală împreună cu dans ce o va aranja Duminică în 22 Ianuarie (4 Februarie n.) 1912 în sala Hotelului mare din loc Venitul curat este destinat pentru fondul Reuniunii.

Programul este următorul: «Limba românească» cor mixt de T. Teodorescu. «Cucuruz ca iedera» cor mixt de I. Vidu. «Taci bărbate» cor mixt cu soli de I. Vidu. «Peste deal» cor mixt cu soli de I. Vidu. «Lăsați secului» comedie în tr'un act localizată de M. Popescu. «Vlăduțul mamei» comedie într'un act de *.*. După program să va juca «Călușerul și Bătuta».

Casina Română din Beiuș invită la Balul, cel II, va aranja în favorul bibliotecii sale, Duminică în 4 Faur st. n. în sala cea mare a ospătării opidane din localitate.

Corul din Alba-Iulia-Maier. Invită la Concertul împreună cu Producțiune-Teatrală ce se va aranja Luni, în 12 Februarie (30 Ianuarie al c., Sărbătoarea sfinților 3 Ierarhi), în sala cea mare a Redutei orașenești (Chioșc) din loc. Venitul curat e destinat în favorul școlaeli gr.-or. din Maier.

Program: 1. Ioan Vidu: «Răsunetul Ardealului», cor mixt cu soli. 2. «Moise Păcurariu» Piesă populară în 4 acte și 1 tablou cu cântece corale, dueturi, soli, muzică și jocuri de Dr. Dionisie Stoica. 3. Ioan Vidu: «Logojana», cor mixt.

ULTIME ȘTIRI.

Budapesta. 31 Ian. Pertractarea la Curie a petiției contra mandatului dela Oraștie, începută ieri, s-a continuat și azi. Este de față d-l Dr. Aurel Vlad, din partea lui Farkas Dr. Tetétleni. Mulți martori de-ai d-lui Dr. Vlad au fost respinși.

Lisabona. 31 Ian. — Circulațiunea pe suradă este foarte restrinsă. Gazemetrul și stațiunea de energie electrică sunt păzite militărește. Cea mai mare parte din prăvălii sunt închise de cu seara. Teatrele sunt închise, Pe străzi circula patrula.

Mukden. 31 Ian. — Doi membri notabili din partidul progresist au asasinat pe președintele municipalității, pentru motive politice.

POSTA REDACȚIEI.

Dr. V. M. în Gherla. Fii asigurați, nici în coloanele «Gaz.» nu veți fi nici băjocorit, nici atacat în vizața d-tale privată, cum nu se face aceasta cu nime. Încât pentru coresp. nostru fi liniștit, că dânsul nu poate fi presid. al desp. «Asociației», cu atât mai puțin al soc. «Alexi-Simai», nefind din Gherla. E de giaba deci iritarea.

Proprietar: Tip. A. Mureșianu: Branice și Comp. Redactor responsabil: Ioan Brotea.

Capital social Coroane 1.200.000.

Telefon Nr. 188.

Post sporcasa. ung. 29,349.

„BANCA GENERALĂ DE ASIGURARE“

societate pe acți în Sibiu — Nagyszeben

este primă bancă de asigurare românească, înființată de institutele financiare (băncile) române din Transilvania și Ungaria.

Prezidentul direcțiunii: PARTENIU COSMA, directorul executiv al „Albinei“ și prezid. „Solidarității“.

„BANCA GENERALĂ DE ASIGURARE“ face tot felul de asigurări, ca asigurări contra fetei și asigurări asupra vieții în toate combinațiunile. Mai departe mijloacele asigurări contra spargerilor, — contra accidentelor și contra grindinilor.

— Toate aceste asigurări „Banca generală de asigurare“ le face în condițiunile cele mai favorabile. —

Asigurările se pot face prin oricare bancă românească, precum și la agenții și bărbaiți de încredere ai societății. — Prospekte, tarife și informațiuni se dau gratis și imediat.

Persoanele cunoscute ca acvizitori buni și cu legături — pot fi primite oricând în serviciul societății.

«Banca generală de asigurare» dă informațiuni gratuite în orice afaceri de asigurare fără deosebire că aceste afaceri sunt făcute la ea sau la altă societate de asigurare.

Cei interesați să se adreseze cu încredere la:

„Banca generală de asigurare“
Sibiu — Nagyszeben. Edificiul „Albina“.

Români, replantați viile, cu altoi dela firmă română!

„MUGURUL“

insoțire economică Elisabetopol-Erszébetváros
(Kisküküllő vm.)

!!! Altoi de viie !!!

Calitate distinsă — pe lângă cele mai moderate prețuri — soiuri de vin și de masă, — Viță americană cu și fără rădăcină.

Ochiuri de altnit, vița europeană cu rădăcină.
Se află de vânzare la insoțire economică

„MUGURUL“
ELISABETOPOLE — ERZSÉBETVÁROS.

Material disponibil în altoi peste
trei (3) milioane.

Scoalele noastre de altoi n'au fost atacate de peronosporă.
— ! Altoi sunt dezvoltati la perfecțiune! —
La cumpărări pe credit cele mai ușoare condiții de plată!
— La cerere prețurent și instrucțiuni gratis și franco. —

— Români! Trimiteți băeții la cursul practic de altoi. —

Vasile Muscalu

primul
atelier
de curelar
român

în Brașov, Strada nouă Nr. 18 (casele proprii). Am onoarea recomandă On. Public din Brașov și jur Atelierul meu de curelarie, provăzut cu tot felul de hamuri de lux și pentru lucru, din piele de blanc, precum și tot felul de curele de incins, șerpăre, șele în diferite culori, artistic lucrate. Se primesc și reparaturi de tot felul, cure, geante de călătorie și pungă etc. etc. precum și plosci de lemn îmbrăcate în curele frumoase, în mărimi și culori diferite.
La atelierul meu de pielărie din Brașov, comanda postale se efectuează grabnic și cu prețuri moderate.

La prea înalta imputernicire a Maj. Sale Apost. c. și reg.

A 41 LOTERIE de Stat c. și r.

pentru scopuri de binefaceri civile din regatele reprezentate în parlamentul austriac.

Loteria aceasta unică în Austria legal concesionată conține
21.146 câștiguri în bani gata în suma totală de 625.000 C.

Câștigul principal 200.000 coroane.

Tragerea urmează în 15 Februarie 1912. Un los costă 4 cor.

Losuri se capătă la secțiile loteriilor de stat în Viena II. Vordere Zollamtstrasse 7. Colectanți de loterie. Trafici, la oficiile de dare, poste telegraf și călferate, zarafii etc. Planuri pentru cumpărători gratis.

Directia c. r. a loteriei.
Secția loteriei de stat.

Esarândare de moară.

Biserica gr. or. română din Zernești dă în arândă pe cale de licitație publică moara sa reconstruită din nou, provăzută cu trei pietrii, două site, trier și toate rezerintele moderne ale acestei industrii.

Licitația se va ține la Duinecă, 11 Februarie st. n. 1912 la 11 ora a. m. în cancelaria episcopiei la rohiare.

Condițiile de licitație se pot vedea în fiecare zi în localul episcopiei.

Zernești, în 25 Ianuarie n. 1912.

Ioan Dan, protopop, Pompiliu Dan, preș. com. parohial. 60,1—2. secretar.

Atențiune!!!...

„BRAȘOVIA“,
vă apără vă cousevă, ajută!

„BRAȘOVIA“,
e bun formator de sânge, întărește și nutrește corpul omenească slab și neputincios, lipsit de putere la mic și mare.

„BRAȘOVIA“,
face corpul omenească rezistător, îmbunătățește nervii atacați, încetează iritațiunile nervoase, simțirea rea în general, dă bucurie de trai.

„BRAȘOVIA“,
lungeste viața omenească, înaintea schimbării stofelor în corp, face apetit.

„BRAȘOVIA“,
apără contra tuturor boalelor, e un eminent ajutor pentru Reconvalescență.

„BRAȘOVIA“,
e neîntrecut în buna sa folosință.

Se capătă în Brașov (Brassó) la:
K. de BENKNER, Strada pe toțile 22.
In farmacia, droguerii etc

Prețul unei sticle 2 coroane c.
La comanda externe pentru porto încă 40 fileri.

M. Schlandt

Brașov, Strada Morii.
Fabrica de pielărie.

Oferă produsele sale ca:
Talpa-Terzen, Vache și jumătăți și crupoane, poale, gături, Piele de opinci și Opinci croite în cea mai fină calitate cu prețuri estime.

Abonamente la „Gazeta Transilvaniei“

se pot face ori și când pe timp mai îndelungat sau lunar.
Administrația „Gazeta Trans“.

Insoțirea de credit din GRID.

Convocare.

Onorații membrii ai societății „Insoțirea de credit din Grid“ s'au invitat la a

II-a adunare generală ordinară, care se va ține în Grid la 18 Februarie 1912 st. n. la 2 oare p. m. în localul institutului.

Obiectele de perfactat:

1. Raportul direcțiunii și al comitetului de supraveghere, darea absolutului.
2. Examinarea și statorirea bilanțului pro 1911.
3. Alegerea a 3 membrii în direcțiune.
4. Alegerea comitetului de supraveghere.
5. Modificarea alineatului prim din § 29 din statute.
6. Decis în privința venitului curat.
7. Esmiterea a 2 membrii pentru verificarea procesului verbal.

NB. În decursul anului espiert au intrat în societatea noastră 3 membrii noi și a repășit unul așa că cu finea anului 1911 societatea noastră constă din 57 membrii reprezentant 63 de cvote.

Direcțiunea

ACTIVE VAGYON Contul Bilanț pro 1911. — Mérleg számla 1911 évre. PASIVE TEHER

Cassa în numărar — Készpénz	55	Capit. societ. — Alapitőke Reescompt — Vizleszámítás.	7560
Cambii și obligațiuni — Váltók és kötelezvények	28209 56	Fond de rezervă — Tartalék alap	37000
Spese de fondare — Alapítási költségek	431 54	Depuneri spre construcție — Betétek	1042 83
Mobilár — Felszerelés.	467 91	Interese transitorii — Átmeneti kamatok	2799 85
Credit în cont curent — Folyószámla hitel	11200	Diverse conturi creditoare — Különféle hitellező számlák	686 31
Diferențe conturi debitoare — Különféle adó számlák	2934 07	Profit curat — Tiszta nyereség	34
Realități — Ingatlanok.	8450		51709
	51748 09		

Grid, în 31 Decembrie 1911. Grid, 1911 évi december hó 31-én.

Leonte Draghiciu m. p. George Boeriu m. p.
președinte — elnök cassar — pénztárnok.

Membrii direcțiunii: — Az igazgatóság tagjai:

Ilariu Boeriu m. p., Nicolae Draghiciu m. p.
George I. Boeriu m. p. George Ios Draghiciu m. p.

Comitetul de supraveghere: — A felügyelő bizottság:

S'au revăzut și aflat în consonanță cu cărțile purtate în deplină ordine. Felülvizsgáltatt és a teljes rendben vezetett könyvekkel összhangzak találtattott

Grid, în 20 Ianuarie 1912. Grid, 1912 évi január hó 20-án.

George Boeriu m. p. Pantilimon Draghiciu m. p. David Boeriu m. p.
Petru Boeriu m. p. Candit Boeriu m. p.

Contul Profit și Perdere pro 1911. — Vesztés és nyereség számla 1911 ére.
SPESE — KIADASAK VENITE — BEVETELEI

Interese de reescompt — Vizleszámítási kamatok	2039 70	Interese — Kamatok: la cambiale escompt. — leszámított váltok után	1402 82
Spese și porto — Költségek	350 15	la cont curent — folyószámla után	2745 26
Spese de fondare — Alapítási költségek	65 77		
Dare — Allami és községi adó.	539 27		
Interese după depuneri — Betétutáni kamatok	178 85		
	974 34		
	4148 08		4148 08

Grid, 1912 — évi január hó 20-án. Grid în 20 Ianuarie 1912.

Leonte Draghiciu m. p. George Boeriu m. p.
președinte — elnök cassar — pénztárnok

Membrii direcțiunii: — Az igazgatóság tagjai:

Ilariu Boeriu m. p. Nicolae Draghiciu m. p.
George I. Boeriu m. p. George Ios Draghiciu m. p.

Comitetul de supraveghere — A felügyelő bizottság:

S'au revăzut și aflat în consonanță cu cărțile purtate în deplină ordine. Felülvizsgáltatt és a teljes rendben vezetett könyvekkel összhangzóknak találtattott.

Grid în 31 Decembrie 1911. Grid 1911 évi decembrie hó 31-én.

George Boeriu m. p. Pantilimon Draghiciu m. p. David Boeriu m. p.
Petru Boeriu m. p. Candit Boeriu m. p.